

Una cega, bella esperança

Proemi: Adulador és la fi

El desconegut sempre ens aguaita.

El gran borinot negre amb potes peludes va aparèixer en 2019. Subsistint en la seua incomprendible raó de ser – ni completament viu, ni completament mort – es va propagar, o més aviat, l'ajudem a propagar-se per tot el món. Les seues larves van afectar i continuen afectant, encara que l'aura tremendista de la pandèmia s'haja dissipat, a tot un planeta. Ningú, absolutament ningú, podia desconèixer la situació.

L'inici es va basar en l'immobilisme. Com solen dir, “ningú s'ho esperava”. La mosca molestava i calia apartar-la a ventilades. La por sol ofuscar-nos en la nostra comoditat. No obstant això, la realitat va tornar a donar les seues fuetades i es va desencadenar una sobtada reacció davant la fatalitat imminent; contagis desenfrenats i ascendents morts. Així, la quarantena es va imposar a tota la població.

Vaivens de màxims de contagis, xifres diàries de la victoriosa darrera ombra. Noticiari de la Covid i del temps. Tensió tàcita en les converses. Una màxima alerta inicial que ara sembla mai haver existit, afortunadament o desafortunadament.

A nivell individual, calia adaptar-se sense queixa. Pitjors moments en la història humana s'han vist. I en molts l'àngel de la mort era representat pel propi humà. És fútil menysprear el present i recordar un passat que sempre va ser millor. Si no hi ha possibilitat de canvi, si el problema és més gran que l'individu, si l'única cosa que s'aconsegueix pensant és un potencial sense materialitzar; accepta la realitat, per tots, i, per descomptat, per tu.

El dia a dia passava lent, però constant.

Cada dia era un despertar repetitiu; obries els ulls i miraves al sostre. Encara la ment seguia en letargia; el primer pensament del dia estava per vindre. De sobte, observaves el pèl del teu front en moviment. Veies eixir del teu cuir cabellut al gran borinot negre. Es penjava en el teu pèl i tirava a volar. Les seues ales, desiguals i grans, començaven el bronzit del teu primer pensament. Resaves perquè no t'haguera deixat els ous de les seues larves.

I així fins a la desescalada amb Déu sap quantes ones de contagis. Forçadament, vam tornar a eixir. L'economia, diuen, no es pot parar. La corrosiva rutina ara podia assemblar-se més a l'antiga corrosiva realitat. Apareixen les vacunes, el primer indicatiu d'esperança. Però també apareixen les *variants*, que semblen desenvolupar-se fins a l'infinit. I com no, va aparèixer la controvèrsia sobre una manipulació en el nombre de defuncions, un qüestionament sobre la legalitat de la quarantena, el solapament d'interessos econòmics i polítics de les farmacèutiques en exigir fins a una tercera vacuna...

Transcorre el temps i tot sembla passar. Ara, la mosca ha eixit per la finestra, a la fi fora de la nostra habitació. Només s'escolta un llunyà bronzit entretallat.

I amb això arribem al que sembla el *final*. Un final d'anhel a l'oblit, de retorn a la nostra ingènua confiança, d'alliberament. Tot final adula amb la seua esperança als qui busquen deixar arrere la cruesa de les seues circumstàncies.

Què suposa aquesta fi? I, sobretot, Què suposarà o hauria de suposar?

Incertesa: L'etern joc del conegut i el desconegut

Durant tot aquest moment històric s'ha tornat a evidenciar la irremeiable condició humana, en concret, la seua irremeiable subjectivitat.

Afirmacions tan oposades entre si com "*La Covid no és per a tant*" i "*La Covid és un problema de primer ordre mundial*" asseien l'oxímoron diari de desconfiança i cautel·la. Recordem que al principi la idea d'emprar mascaretes era fins i tot risible.

Cal analitzar aquest passat per a poder si més no pensar en el que vindrà. Hem de fer l'intent d'entendre per què es va obrar o va pensar d'una forma o d'una altra. Només així s'evita el retorn del desconegut error.

Així doncs, un ordre silenciós sembla regir tàcitament la nostra realitat. Aqueix ordre atorga una coherència lògica i emocional a una existència que constantment canvia. Ens guiem amb els nostres *coneixements* i efectuem un mapa mental de significats amb el que creiem que el món és. En aquest, tot ideal, judici de valor i simbolisme és present. Aquest mapa es basa en el que coneixem. Per això es modifica constantment, ja que el desconegut és un domini incommensurablement gran que sempre altera els nostres plans i observacions. Per contrapartida, si davant l'evidència d'alguna cosa que es desconeixia aquest mapa no es modifica concordement, hi haurà una disfuncionalitat del mateix un atorgar un valor coherent a la realitat.

És inel·ludible que aquest mapa és diferent per a tots. En cas contrari, poc caldria discutir. Tots aniríem a l'uníson en la nostra moral i en la nostra consegüent conducta. No haurien aparegut negacionistes, ni conspiradors, ni qualsevol tipus de contracultures. Una utopia, en essència.

Aquest fet no hauria de passar-se per alt, ja que fer-ho implicaria un judici desmesuradament irrelativista. Això no s'ha de confondre, tanmateix, amb la impossibilitat de regir unes normes bàsiques comunes, universals, que servisquen com a pautes generals per a tot humà. Sí que hi ha, considere des del biaix subjectiu, normes universals que fonamenten altres comportaments d'índole relativista.

I ací resideix el problema, etern en la història de la filosofia, però també inconscientment (o en viva consciència) en tots nosaltres: Què és realment la veritat? Som objectius en alguna cosa?

Si puc parlar des de la veu de tots els joves, la pandèmia ho ha posat en dubte tot. Ha evidenciat la nostra fragilitat i el nostre desacord. I amb això ha provocat un replantejament de la nostra vida. I en aqueix dubte, un intenta sostindre's en un marc, en el seu mapa de significats, per a guiar-se. Però s'adona, en qüestionar prou, que moltes de "*les seues*" idees

provenen de la cultura que l'envolta. L'ésser humà és un producte cultural, diu Simone de Beauvoir. En la nostra ment i en la nostra realitat cognoscitiva existeix una polifonia d'idees, és a dir, veus reminiscents dels nostres ancestres que perviuen en la idiosincràsia de la seua creativitat conceptual. Sobresalta així una evidència: hi ha ideals que viuen en el teu mapa, però la seua veracitat no ha sigut analitzada ni interioritzada. Si no vas amb compte, aquestes antigues veus – aquestes idees – reemplaçaran la teua. O pitjor encara, hi haurà una desconexió entre el que penses que creus i el que veritablement creus. Es complica, per consegüent, la distinció entre *conegut* i *desconegut*, entre *veritat* i *fal·làcia*, entre *subjectiu* i *objectiu*.

Molts ens acollim a creure que les disciplines científiques formals són “objectives”, emprant l'exemple per antonomàsia de les matemàtiques. Especialment nosaltres els joves creiem en aquesta afirmació, ja que en l'educació tendim a assimilar sense posar a prova els límits dels propis conceptes i, per tant, si ens diuen que això és objectiu, assentim sense molta objecció. Amb això intentem que el domini del conegut es mantinga estable i, en un sentit platònic, etern. Però el desconegut sempre aguaita.

No obstant això, no siguem precipitats. Els axiomes bàsics pels quals se sustenten les matemàtiques (i qualsevol altra disciplina científica) tenen demostracions indemostrables. Això constata el teorema de Gödel sobre la incomplitud de les matemàtiques. En altres paraules, sempre es necessiten unes regles o afirmacions bàsiques vertaderes que no poden ser demostrades. Ací rel·lueix una gran conseqüència: creure en la veracitat d'aquests axiomes permet obtindre alguna cosa més enllà que les pròpies premisses; la comprensió. És la convicció que permet tot el subsegüent. On està la subjectivitat? A part de l'evident dogma, observem atentament l'origen dels axiomes. Tot concepte o idea en el seu començament és sotmesa a una mínima relació 1:1 entre el mateix concepte i el fet real al qual és remitent. Però el concepte no és la realitat mateixa. És un símbol que la representa i l'assenyala. Aquesta simbologia és creada del no-res. L'humà, els nostres ancestres, nosaltres, creem la simbologia. La creativitat que requereix aquest procés posa en manifest el seu caràcter interpretatiu i, per tant, la seua subjectivitat.

És així com oblidem que la lògica és *artificial*. La lògica és *creada*. Oblidem que venim de temps on el llenguatge no existia. Interioritza el que això comporta. Para de llegir i pensa-ho.

No em digueu que tal fet no és increïble. Els nostres ancestres *van crear* per a viure. La creativitat és intrafísic a l'ésser humà. Davant l'incommensurable de la vida, hem posat mitjans creatius *-la raó, el llenguatge, les matemàtiques...-* per a interpretar-la i, així, aconseguir solucions als problemes que més ens preocupen. Per què ens ofusquem en no mostrar aquest origen de la nostra realitat sociocultural i cognoscitiva? No ens ajudaria més a comprendre'ns? No facilitaria la nostra comprensió del present i d'un potencial futur?

Saber que l'objectivitat és també una utopia permet observar el matís del subjectiu. Pel que crec, les nostres interpretacions poden estar cohesionades i relacionades directament amb una realitat física innegable pels nostres sentits – com és interpretar el món per quantitats, quantificadament (les matemàtiques) – o pot ser que interpretem desplaçant el significat a una realitat inexistente, general, i per tant propens a equívocs i ambigüitats.

Amb aquesta perspectiva, per al jove mitjà, i per a qualsevol persona, la vida pot començar a antullar-se com mitjà creatiu i de contrast entre el que hi ha, pensa i el preocupa. Pot mirar cap avant, mirar al futur per a veure com el present i el passat (en el nostre cas d'una pandèmia) esdevenen en un potencial demà. Deixa arrere la corrosiva normalitat causada per idees imposades i dogmàtiques que manquen de sentit. Deixa arrere la creença *inadequadament subjectiva*. Deixa arrere els sense sentits conspiratius d'una incertesa exponencial que fan perillar la vida de si mateix i els altres.

Deixa arrere el *sense sentit*.

Futur: Perplexitat del present, dogma del demà

La pandèmia va ocórrer.

No obstant això, l'ahir ja no és, el present és complicat i el futur és desconegut. Tot flueix en un estrany continu relatiu. El pas del temps és una d'aquestes magnituds difícilment definibles fins i tot per la interpretació de la física. Amb tot l'anterior, es pot començar a albirar com serà la vida ulteriorment. No sé si es tindrà la gràcia de Jules Verne per a endevinar i

predir, però crec que hi haurà, i està havent-hi, un precipitat intent de deixar arrere el transcorregut, oblidant obtindre l'essència de la situació.

Es tornarà a la normalitat anterior. Alguns, no obstant això, mantindran algunes precaucions que semblen assenyades, com és l'ús de la màscara, però caldrà veure fins a quin punt. Uns altres, ja afectats severament pel temor produït, gradualment, recuperaran la confiança. Haurà d'haver-hi una millora en els plans d'actuació contra possibles pandèmies futures ja que l'actual globalització perquè farà d'elles una tendència. Si ens interessa salvaguardar-nos una vida millor, clar. Socialment, tot serà equivalent, només que existirà el record d'un perill en aquells que no vulguen que la història es repetisca, que no vulguen caure en el *sense sentit*.

Espere que en el que haja de futur, ens anem adonant de la importància d'aprofundir un poc més en això que anomenem pensar, especialment pel que s'ha viscut en la pandèmia. Espere que el fonament de les converses siguen la pròpia humilitat sobre el desconeixement, voler interessar-se per noves perspectives i la cerca de solucions en comptes d'una batalla per la veritat. És difícil. Per a tots. Sobretot, sabent que l'intel·lecte està arrelat en l'emoció. És una espècie de sisé sentit, l'intel·lectual-emocional. La irascibilitat, l'exasperació, el fastig, l'avorriment i tota emoció del caràcter i la personalitat alteren el moviment del pensament. Per això, si de veritat volem fer un mapa de significats del món que no siga disfuncional, si de veritat volem avançar, hauríem de deixar arrere el prejudici de la còmoda quietud, per a així reconciliar el passat amb el futur que busquem.

El més simple a vegades és el més complicat.

Recordem el que els mateixos egipcis afirmaven: "l'ull és el més valuós". Poder observar-se a un mateix i al seu entorn amb una actitud desperta de genuí interès, és pel que hauríem de viure. La vida és un enigma. Nosaltres també ho som. I el dimoni, el desconegut, s'oculta en nosaltres. Així i tot, com el vitalista Nietzsche sap, sense connotacions sentimentals ni meloses, amb el fonament d'un sever realisme crític, estimem la vida, amb la seua bogeria i incomprensió. Deixem-nos seduir per ella. Deixem que en nosaltres l'amor siga, amb la vivacitat que descriu Vicent Andrés Estellés, la nostra perspectiva de vida. El millor futur rellueix allí.

Nosaltres: Què és el que sentim?

Què és això que ens envaeix?

Un batec del cor
Que perd el seu compàs
Oblidant el seu bategar
Però recordant-se viure,
Bombant adrenalina,
Tornant a colpejar el teu pit
Perquè l'observes,
Encara que siga sense dret

Què és aquest sentiment?

Un dubte mai alleujat
Encara que sempre contestat
D'un present incert
Però un futur despert
Que atrau igual que repel·leix,
Cura igual que crema,
I uneix més que trenca

Què és el que sentim?

És el còctel de la seducció,
Una mescla explosiva,
Nucli del caos de l'Amor i la Vida.

CARLOS LIBERTO LÓPEZ
2N DE BATXILLERAT
BATXILLERAT
COL·LEGI SAN JOSÉ DE LA MONTAÑA (OLIVA)
TEL: 607340557